

Cultura i Espectacles

El narrador italià nacionalitzat portuguès Antonio Tabucchi, un dels màxims especialistes en l'obra de Pessoa, va morir ahir a Lisboa víctima d'un càncer

Tabucchi ja no afirma

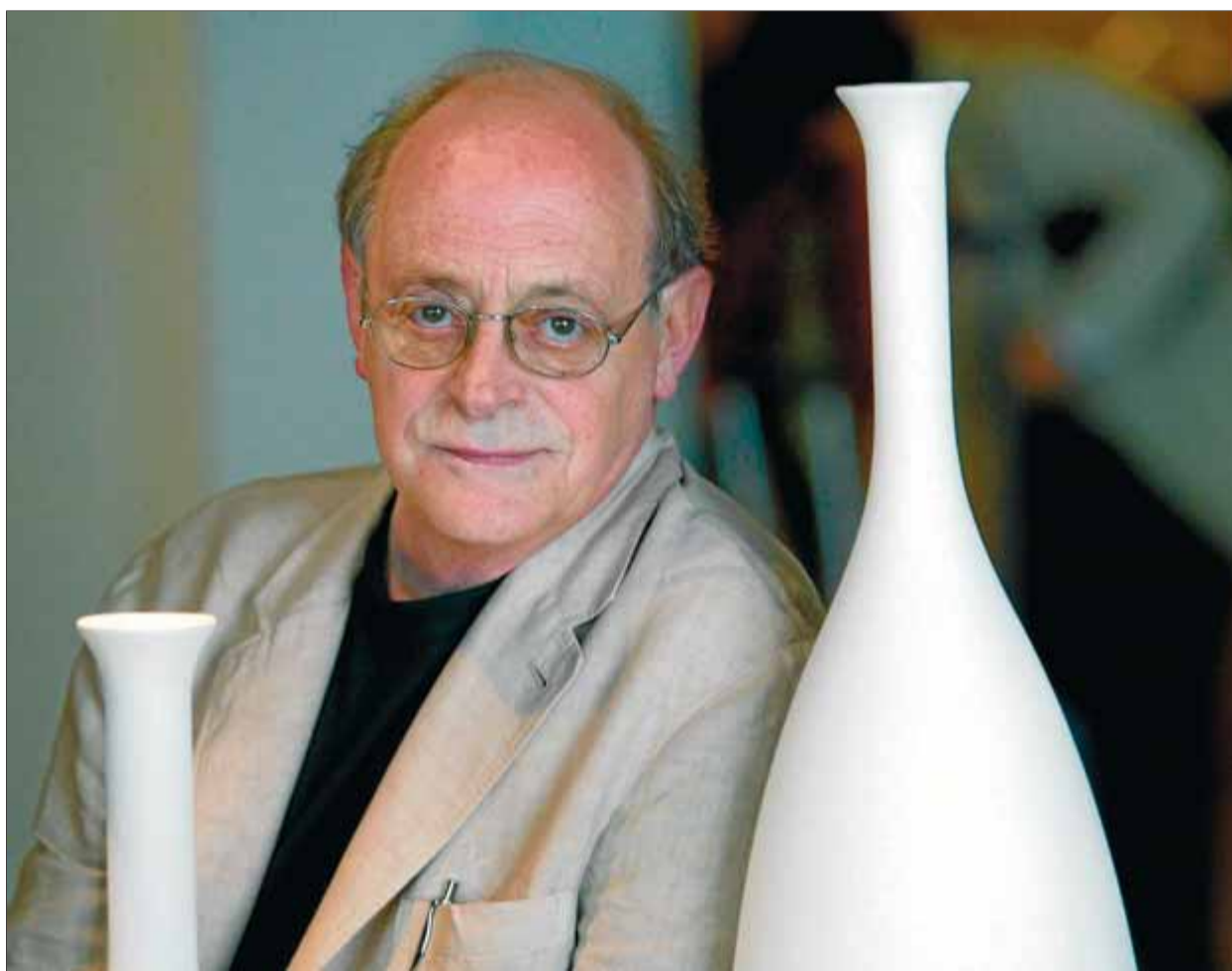
Lluís Llorc
BARCELONA

Ahir es va fer pública la mort de l'escriptor i professor Antonio Tabucchi, nascut a Pisa el 1943, però nacionalitzat portuguès des del 2004. Considerat un dels grans referents de la literatura europea, Tabucchi, de 68 anys, estava ingressat a l'hospital de la Creu Roja de Lisboa a conseqüència de les seqüeles d'un càncer. Els funerals tindran lloc dijous 29 a Lisboa, segons va declarar la seva vídua, Maria José Lancastre.

El seu interès per la cultura lusitana li venia de jove, quan en un viatge a París va comprar el poemari *Tabacaria*, de Pessoa. Llibre que va ser la porta d'accés a un país i a una cultura que ja no va abandonar mai i en els quals va ambientar bona part de les seves obres de ficció, sobretot novel·les, tot i que va ser un gran narrador. Es va doctorar el 1969 amb una tesi sobre el surrealisme a Portugal i va ser el traductor a l'italià de l'obra de Fernando Pessoa, del qual Tabucchi va ser probablement el màxim especialista mundial.

El professor Tabucchi

Tot i la seva trajectòria narrativa, amb una vintena de títols de marcat to intel·lectualista i traduïts a més de 40 llengües, primer va ser reconegut com a professor de llengua i literatura portugueses. Va començar a exercir a la Universitat de Bolonya (1973); posteriorment va ampliar estudis a l'Università Normale Superiore di Pisa. Del 1978 al 1985 va ser professor de literatura a la Universitat de Gènova, i després va passar a dirigir l'Institut Italià de Cultura

Antonio Tabucchi va visitar el nostre país en diverses ocasions per presentar les seves obres ■ LLUÍS CRUSET

de Lisboa (1985-1987). Des del 1991 fins fa poc era professor de literatura portuguesa a la Universitat italiana de Siena.

Com a home d'idees, va ser col·laborador habitual a la premsa internacional (*L'Unità*, el *Corriere della Sera*, *Herald Tribune*, *Le Monde*, *El País*), i el 2006 va publicar el recull d'articles *L'oca al passo*. També va cultivar el gènere epistolar en obres com *Si sta facendo sempre più tardi*.

La Universitat de Lieja el va nomenar doctor *honoris causa* i, en l'apartat de premis, va guanyar el Campiello, l'Scanno i el Jean Monnet, tots tres per *Afirma Pereira*, l'obra que el va fer famós. També va ser premiat per la novel·la

El trio format per Tabucchi, Pereira i Mastroianni

Lisboa, 1938. La dictadura de Salazar, veïna de la Guerra Civil espanyola i, més enllà, el feixisme italià. En aquesta Europa en què el totalitarisme s'imposa, Pereira, un vell periodista obsessionat amb la mort que sempre s'ha dedicat a les pàgines de successos, rep l'encàrrec de dirigir la secció cultural del seu diari. Contracta el jove Monteiro Rossi, que, juntament amb la seva companya, Marta, es mou en l'activisme d'esqueres que lluita contra el feixis-

me. De mica en mica, Pereira s'implica en la lluita fins a les últimes conseqüències.

Aquesta seria la síntesi d'*Afirma Pereira*, l'obra més famosa de Tabucchi que es va basar en el cas real d'un

periodista portuguès per crear una trama sobre la llibertat i les dictadures. L'obra va ser duta al cinema el 1996 per Roberto Faenza. La magnífica versió de Faenza deu bona part de l'èxit al protagonista, Marcello Mastroianni, que va brodar un

dels seus últims papers i pel qual va rebre el premi David di Donatello, el més important de la cinematografia italiana. L'actor, el personatge i el seu creador són un trio per a la posteritat, sens dubte.

Va ser un home compromès i un escriptor i professor admirat a tot Europa

Nocturn a l'Índia amb el *Médicis Étranger*, que es concedeix a França, i el premi espanyol de periodisme Francisco Cerecedo. Altres premis rebuts són el Pen Club, el Viareggio-Rèpaci, l'Européen de la Littérature i el Méditerranée. També va ser nomenat a França Officier des Arts et des Lettres i Comendador da Ordem do Infante Dom Enrique, a Portugal. Per tot plegat, era un dels candidats al premi Nobel de Literatura des del 2000.

Autor compromès

Va ser un autor compromès políticament amb les esquerres i la llibertat. Amb la seva novel·la *El cap perdut de Damascero Monteiro* (1997), va aconseguir que es revisés un cas judicial i d'aquesta manera es va resoldre l'assassinat d'un ciutadà portuguès. El 1990 va ser cofundador del Parlament Internacional dels Escriptors, organització que defensa els escriptors de la persecució política.

Edicions 62 en català i Anagrama en castellà van publicar a casa nostra la majoria de les seves obres. Destaquen, a més de les citades, *Tristano es mor* (2004), *Rèquiem. Una al·lucinació* (1992) i *Es va fent més i més tard* (2001). La seva última obra publicada és *Racconti con Figure* (2011). ■